

Kansliapäällikkö Pekka Timonen

Muistio

24.5.2023
VN/12056/2023

Hallitusohjelmaneuvottelut 2023

Jaosto 8.2 lisäselvityspyyntö: Pyydämme oikeusministeriötä etsimään/esittämään tehostamis- ja säästökohteita ministeriön sisäisestä toiminnasta/omasta hallinnosta/ministeriön rahoittamista hankkeista.

Kysymyksiin vastaamiseksi ne on suhteutettava oikeusministeriön toimialaan ja lakisääteisiin tehtäviin. Oikeusministeriön tehtävistä säädetään valtioneuvoston työjärjestyksessä ja asetuksessa oikeusministeriöstä.

Valtioneuvoston työjärjestyksen 14 §:n mukaan OM:n toimialaan kuuluvat:

- 1) lainvalmistelu valtiosääntöoikeuden, yleisen hallinto-oikeuden, yksityisoikeuden sekä rikos- ja prosessioikeuden alalla;
- 2) valtioneuvoston lainvalmistelun kehittäminen ja EU-oikeudellinen neuvonta;
- 3) tuomioistuinlaitos, syyttäjän toimi, ulosotto toimi, oikeusapu ja muu oikeudenhoito;
- 4) kriminaalipolitiikka, rikosentorjunta ja rikosseuraamukset;
- 5) vaalit, kansanäänestykset ja puolueet;
- 6) Ahvenanmaan maakunnan itsehallinto lukuun ottamatta maakunnan taloutta koskevia asioita sekä saamelaiden kulttuuri-itsehallinto; (19.12.2019/1467)
- 7) yhdenvertaisuus ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen.

Oikeusministeriöstä annetussa valtioneuvoston asetuksessa ministeriön tehtävistä on säädetty yksityiskohtaisemmin. Sen mukaan OM:n tehtäviä ovat:

- 1) lainvalmistelu valtiosääntöoikeuden, yleisen hallinto-oikeuden, yksityisoikeuden sekä rikos- ja prosessioikeuden alalla, sekä muut lainsäädäntöasiat, jotka eivät kuulu toisen ministeriön toimialaan;
- 2) valtioneuvoston lainvalmistelun kehittäminen ja neuvonta Euroopan unionin oikeuteen liittyvissä asioissa;
- 3) tuomioistuimet, oikeudenkäyntimenettely ja oikeudellinen jaotus;
- 4) oikeusapu ja yleinen asianajajayhdistys;
- 5) talous- ja velkaneuvonta;
- 6) yleinen edunvalvonta;
- 7) syyttäjätoimi;
- 8) ulosotto toimi ja konkurssipesien hallinnon valvonta;
- 9) sakkorangaistusten, yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistusten täytäntöönpano;
- 10) rikosentorjunnan ja muun kriminaalipolitiikan yleinen suunnittelu;
- 11) rikoksen uhrien aseman kehittäminen, jos asia ei kuulu toisen ministeriön toimialaan;
- 12) rikosrekisteri ja muut oikeusrekisterit;
- 13) armahdusasiat;
- 14) avioliitto-oikeudelliset hakemukset;
- 15) kansainvälinen oikeudenhoito, jos asia ei kuulu toisen ministeriön toimialaan;
- 16) Oikeuskanslerinvirasto lukuun ottamatta sen taloushallintoa;
- 17) valtiolliset vaalit, kunnalliset vaalit ja kansanäänestykset sekä kansalaisvaikuttamisen edistäminen;
- 18) puolerekisteri sekä puolueiden tilinpidon ja varojen käytön tarkastaminen;
- 19) kielilain (423/2003) täytäntöönpanon seuranta;
- 20) Suomen säädöskokoelma;
- 21) onnettomuuksien tutkinta;
- 22) Ahvenanmaan maakunnan itsehallinto;
- 23) saamelaisen kulttuuri-itsehallinto ja saamelaisasioiden yhteensovittaminen;
- 24) Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssi;
- 25) yhdenvertaisuus ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen.

Oikeusministeriön mahdollisesti kohdistettavia säästötoimia arvioitaessa lähtökohdaksi on otettava, että ministeriön kykyä suoriutua lakisääteisistä tehtävistään ei vaaranneta. Vaalikauden 2019–2023 alkaessa ministeriön resurssit perustehtäviensä hoitamiseen olivat niukat ja osin jopa riittämättömät, joten OM:n vastuulle osoitettuja hallitusohjelmahankkeita ja ministeriön perustehtäviä on rahoitettu määräaikailla lisämäärärahoilla.

Muistiossa on kuvattu pyynnössä edellytetyt toiminnot ja niiden vaatimat resurssit. Kuten kustakin kohdasta tarkemmin ilmenee, neuvottelukunnat ovat oikeusministeriön tehtävien hoitamiseksi tärkeitä toimielimiä, joiden kautta ministeriö sekä saa tehtäviensä hoidon tueksi arvokasta ja monialaista asiantuntemusta että ylläpitää lainvalmistelulle ja politiikkatyölle keskeistä tilannekuvaa toimialallaan. Tämän järjestelmän kustannustehokkuus on erittäin hyvä ja edes osan samoista tehtävistä hoitaminen virkamiestyönä edellyttäisi selvästi suurempia resursseja. Näistä toiminnoista säästäminen heikentäisi siksi ministeriön toimintaedellytyksiä. Asiantuntemuksen hyödyntämisen lisäksi neuvottelukunnat ovat oikeusministeriön keskeinen tapa ylläpitää sidosryhmäyhteistyötä ja aktiivista vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Neuvottelukuntien menot muodostavat noin 200 000 euron kokonaisuuden.

Oikeusministeriön pääluokan Avustus-momentin pysyvä taso on n. 12 milj. euroa, josta erityislainsäädäntöön perustuvia avustuksia on n.10 milj. euroa, josta osassa on kyse palveluvelvoitteen korvauksista. Oikeusministeriön kautta kulkevien järjestöavustusten määrä on siten hyvin vähäinen. Lisäksi eduskunnan talousarviokäsittelyssä osoittamien avustusten osuus on hyvä tunnistaa, esimerkiksi vuonna 2023 eduskunta lisäsi Avustus-momentille 10 % lisämäärärahan (1,2 milj. euroa), joka ei sisälly momentin pysyvään tasoon. Avustusten jakaminen liittyy ministeriön lakisääteisiin tehtäviin ja kulloisenkin hallitusohjelman painopisteisiin. Ratkaisut niiden kohdentamisesta ja mahdollisesta karsimisesta tulee siksi tehdä osana hallitusohjelman ja ministeriölle ja/tai sen hallinnonalalle mahdollisesti osoitettavan yleisen säästövelvoitteen toteuttamista.

Oikeusministeriön toimintamenomomentin pysyvä taso on 24 milj. euroa, josta henkilöstökulujen osuus on n. 90 %. Jokainen merkittävämpi toimintamenojen leikkaus johtaa siksi ministeriön asiantuntijatyövoiman vähenemiseen. Tuollaista vähennystä ei voida toteuttaa tehtäväkohtaisin kohdennuksin, sillä mahdolliset vähennykset kohdistuisivat virkamieslainsäädännön nojalla ei-vakinaisiin virkamiehiin. Hallitusohjelmapainotukset voitaisiin sen vuoksi ottaa huomioon vain keskenään samassa asemassa olevien henkilöiden ja heidän tehtäviensä jatkuvuuden punninnassa.

Oikeusministeriö ei edellä sanotusta johtuen tee virkamiesesityksiä kysymyksessä tarkoitettujen toimintojen ja rahoituserien lakkauttamisista tai uudelleen kohdentamisista.

1. Erilaiset järjestötuet

Saamelaiskäräjien toiminta-avustus, pysyvä taso 4 335 000 euroa

Avustus saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten.

Saamen kielilain mukaiset avustukset, pysyvä taso 250 000 euroa

Saamen kielilain (1086/2003) mukaiset avustukset kohdentuvat avustuksiin lain soveltamisesta aiheutuvien erityisten lisäkustannusten kattamiseksi. Avustusta on myönnetty kunnille, paliskunnille, kalatalousalueille sekä vuonna 2022 Lapin hyvinvointialueelle. Määrärahalta edistetään saamelaisten kielellisten oikeuksien toteutumista käytännössä.

Rauhanjärjestöt, pysyvä taso 500 000 euroa

Momentilta maksetaan yleisavustuksia valtakunnallisille rauhanjärjestöille. Avustukset on tarkoitettu valtakunnallisille kansalaisjärjestöille, joiden tehtävänä on rauhan edistäminen pääsääntöisesti Suomessa. Avustuksen tavoitteena on rauhantyön avulla tukea rauhaa, yhteiskunnallista vakautta ja konfliktien ehkäisyä. Avustus on tarkoitettu kansalaisjärjestöjen varsinaiseen toimintaan. Toiminnan tulee olla ammattimaista, ympärivuotista ja jatkuvaa. Avustukset ovat merkityksellisiä rauhantyön edistämiseksi Suomessa.

Ihmisoikeusliitto ja Julkisen sanan neuvosto, pysyvä taso 365 000 euroa

Momentilta on myönnetty avustusta Ihmisoikeusliitto ry:lle ja Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistys ry:lle. Avustukset ovat olleet merkityksellisiä perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisen kannalta. Lisäksi Pakolaisneuvonta ry:lle on myönnetty rahoitusta eduskunnan talousarvioon tekemällä lisäyksellä.

Valtionavustukset talousosaamisen edistämiseksi, pysyvä taso 650 000 euroa

Talousosaamisen valtionavustus on tarkoitettu talousosaamista edistävän työn tehostamiseksi ja siihen liittyvään tutkimustyöhön. Avustuksilla toteutetaan kansallista talousosaamisen strategiaa, jonka tavoitteena on lisätä kansalaisten talousosaamista kaikissa ikäryhmissä. Avustukset maksetaan talousosaamisen yhden miljoonan euron määrärahasta. Avustus voidaan myöntää järjestöille, yhdistyksille, säätiöille, tutkijoille ja tutkimuslaitoksille. Myöntöperusteina korostuu talousosaamista edistävien toimijoiden yhteistyö.

Avustukset ovat yksi keinoista mahdollistaa talousosaamista ja koordinoita kymmenien yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden työtä, joka on ollut sirpaleista ja osittain päällekkäistä. Koordinoinnin avulla talousosaamistyö kansalaisille muuttuu suunnitelmallisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi, resurssien käyttö tehostuu ja yhteistyö toimijoiden välillä vahvistuu. Avustuksilla tavoitellaan myös parempaa talousosaamistyön alueellista ja kohderyhmittäistä kattavuutta. Valtionavustuksilla edistetään myös talousosaamisen poikkiteollista tutkimusta. Talousosaamisen edistämiseen myönnettävät valtionavustukset ovat avustus, jonka ainoana tavoitteena on vahvistaa kansalaisten talousosaamista, jotta he pystyvät tekemään taloudenpitonsa kannalta hyviä päätöksiä.

Avustukset oikeusjärjestyksen ja demokratian kehittämistä ja tunnetuksi tekemistä tukevaan toimintaan, pysyvä taso 160 000 euroa

Rasismien vastaisen ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelman 120 000 euron avustusmäärärahaa on vuonna 2020 käytetty kansalaisyhteiskunnan toimijoiden valtionavustushakuun ja vuosina 2021–2022 Uudenmaan ELY-keskus koordinoimaan valtakunnalliseen hyvien väestösuhteiden edistämisen hankkeeseen. Avustukset ovat olleet merkityksellisiä hyvien väestösuhteiden toimintaohjelman päämäärien toteuttamiseksi.

Kansallinen demokratiapalkinto, pysyvä taso 10 000 euroa joka toinen vuosi

Oikeusministeriö on vuodesta 2011, joka toinen vuosi, myöntänyt demokratiapalkinnon demokratia edistäneelle kansalaisyhteiskunnan toimijalle. Palkinnon arvo on

kymmenentuhatta euroa. Palkinto on merkityksellisellä tavalla tuonut esille kansalaisjärjestöjen hyviä käytäntöjä demokratian ja osallisuuden edistämiseksi ja tukenut järjestöjä hyvien käytänteiden kehittämisessä.

Rikoksantorjuntahankkeet, pysyvä taso 820 000 euroa

Lähisuhdeväkivallan ehkäisy 400 000 euroa, väkivaltaisen radikalisaation ennaltaehkäisy 350 000 euroa ja paikalliset rikoksantorjuntahankkeet 70 000 euroa. Oikeusministeriö toteuttaa rikoksantorjuntaa koskevaa ohjaustehtäväänsä ennen kaikkea informaatio-ohjauksella ja rahoituksella. Rikoksantorjunnan vaikuttavuuden parantamiseksi tarvitaan valtionavustuksina myönnettävää erillisrahoitusta, jolla varmistetaan toiminnan kohdistuminen mm. rikollisuuden riskiryhmiin. Pysyvän rahoituksen lisäksi vuosina 2020–2022 on ollut käytettävissä vuosittainen 2,5 miljoonan euron rahoitus väkivalta- ja seksuaalirikollisten kuntouttamiseen sekä rikoksista epäiltyjen nuorten tukemiseen moniammatillisella viranomaisyhteistyöllä (ns. nuorten toimintamalli).

Uhrien tukipalvelut, pysyvä taso 5,425 milj. euroa

Rikosuhripäivystys 4,7 milj. euroa ja nollalinja 725 000 euroa. Uhrin oikeudesta käyttää tukipalveluita ja uhrien tukipalveluista saatavan tuen sisällöstä säädetään rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun direktiivin (2012/29/EU, uhridirektiivi) artikloissa 8 ja 9. Yleisten tukipalveluiden on tarjottava vähintään uhrin oikeuksien käytön kannalta olennaista tietoa, neuvontaa ja tukea liittyen esimerkiksi rikoksesta aiheutuneen vahingon korvaamista koskevien kansallisten järjestelmien hyödyntämiseen tai uhrin asemaan rikosoikeudellisissa menettelyissä (mukaan lukien valmistautuminen oikeuden istuntoon osallistumiseen), tietoa erityistukipalveluista tai niihin ohjaamista, emotionaalista tukea, rikoksista johtuviin taloudellisiin ja käytännön kysymyksiin liittyvää neuvontaa sekä tarvittaessa neuvontaa myös toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen ehkäisemiseksi. Uhridirektiivin mukaisten uhrien yleisten tukipalveluiden pitkäjänteisen turvaamisen oikeusministeriö on toteuttanut antamalla MIELI Suomen Mielenterveys ry:lle julkisen palveluvelvoitteen vuosille 2018–2027.

Yleisten tukipalveluiden lisäksi on tuotettava erityisiä, tiettyjä rikoksia koskevia erityistukipalveluita. Säännöksessä edellytetään jäsenvaltioilta toimenpiteitä maksuttomien ja luottamuksellisten erityistukipalvelujen perustamiseksi uhrien yleisten tukipalvelujen lisäksi tai niiden erottamattomina osina taikka annettava uhrien tukijärjestöille mahdollisuus ottaa yhteyttä erityistukea antaviin olemassa oleviin erikoisyksiköihin. Erityistukipalveluita koskevia velvoitteita sisältyy myös Euroopan neuvoston yleissopimuksiin, kuten naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehtyyn Euroopan neuvoston yleissopimukseen (SopS 52 ja 53/2015; Istanbulin sopimus).

2. Erilaiset neuvottelukunnat

Kieliasian neuvottelukunta, pysyvä taso 3 000 euroa

Kieliasian neuvottelukunnan tehtävistä säädetään asetuksella (522/2021). Neuvottelukunta mm. avustaa oikeusministeriötä ja edistää kieliryhmien ja valtioneuvoston vuoropuhelua. Tehtävät eivät ole päällekkäisiä muiden neuvottelukuntien tehtävien kanssa. Neuvottelukunnan kautta oikeusministeriö saa runsaasti ulkopuolisten asiantuntemusta käyttöönsä ja se ei ole yhdistettävissä muihin neuvottelukuntiin.

Viittomakieliasioiden neuvottelukunta, pysyvä taso 3 000 euroa

Viittomakieliasioiden neuvottelukunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (690/2020) mukaan oikeusministeriön yhteydessä on viittomakieliasioiden neuvottelukunta. Neuvottelukunta on asetettu viittomakielilain (359/2015) tavoitteiden toteutumisen arvioimista varten ja suomalaista ja suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävien yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja perusoikeuksien edistämiseksi. Viittomakieliasioiden neuvottelukunta aloitti toimintansa vuonna 2021 ja korvasi viittomakielen yhteistyöryhmän. Aiemmin viittomakieltä koskevia asioita käsiteltiin myös kieliasiaain neuvottelukunnassa. Viittomakielisiä koskevat asiat ovat lisääntyneet huomattavasti ja neuvottelukunnan kautta oikeusministeriö saa runsaasti tietoa suoraan viittomakielisten yhteisöltä viittomakielisiä koskevista asioista. Neuvottelukunnan yhdistäminen muihin neuvottelukuntiin ei ole tarkoituksenmukaista johtuen viittomakieliasioiden erityislaatuisuudesta sekä viittomakielen tulkkaukskustannuksista.

Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO), pysyvä taso 80 000 euroa

Etnisten suhteiden neuvottelukunnasta säädetään valtioneuvoston asetuksella (771/2015). Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO) neuvottelukunta aloitti toimintansa jo 1970-luvulla (eri nimellä). Etnisten suhteiden neuvottelukunnan tehtävänä on edistää vuoropuhelua viranomaisten ja maahanmuuttajien välillä. Sillä on tärkeä tehtävä tuoda maahanmuuttaneiden huolia ja näkemyksiä viranomaisten tietoisuuteen, sekä rakentaa vuorovaikutusta ja luottamusta maahanmuuttaneiden ja viranomaisten välillä. Se tukee maahanmuuttaneiden osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Neuvottelukunnan kautta oikeusministeriö saa runsaasti ulkopuolisten asiantuntemusta käyttöönsä. ETNO:n merkitys korostui covid-19 pandemian aikana, sen kautta saatiin tavoitettua maahanmuuttaja järjestöjä oikean tiedon välittämiseksi maahanmuuttaneille. Neuvottelukunnan yhdistäminen muihin neuvottelukuntiin ei ole tarkoituksenmukaista toiminnan sisältö huomioiden.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE), pysyvä taso 5 000 euroa

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta säädetään asetuksessa (269/2007). Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE) tehtävänä on edistää hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta sekä parantaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä. Neuvottelukunta tarjoaa kustannustehokkaan tavan laajasti kuulla kansalaisyhteiskuntaa lainvalmistelussa ja politiikka toimien valmisteussa. Neuvottelukunnassa korvauksetta työskentelevät sidosryhmät käytännössä tekevät työtä, joka muuten osittain tehtäisiin virkatyönä.

Konkurssiasiain neuvottelukunta

Konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun asetuksen 7 §:n 1 momentin mukaan konkurssiasiamiehen apuna on konkurssiasiain neuvottelukunta. Asetuksen nojalla neuvottelukunnan tehtävänä on seurata konkurssipesien hallinnossa ja yrityksen saneerausmenettelyjen toimeenpanossa noudatettavia menettelytapoja sekä tehdä aloitteita ja esityksiä konkurssimenettelyn ja yrityssaneerausmenettelyn, hyvän pesänhoitotavan ja hyvän yrityssaneeraustavan sekä konkurssipesien valvonnan ja yrityssaneerausmenettelyihin liittyvän valvonnan kehittämiseksi samoin kuin antaa niitä koskevia lausuntoja ja suosituksia. Neuvottelukunnasta on säädetty jo 1990-luvulla.

Neuvottelukunnassa tulee olla edustettuina oikeusministeriö, tuomioistuimet, asianajajat, keskeiset julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset velkojaryhmät sekä elinkeinonharjoittajapiirit. Vuosille 2022–2024 määrätyn neuvottelukunnan puheenjohtajana

toimii asianajaja, ja suurin osa neuvottelukunnan jäsenistä ja pysyvistä asiantuntijoista edustavat yksityistä sektoria. Oikeusministeriöstä ja sen hallinnonalalta neuvottelukuntaan on nimetty varapuheenjohtajaksi käräjätuomari ja yhdeksi neuvottelukunnan jäseneksi oikeusministeriön lainsäädäntöneuvoksena työskentelevä virkamies.

Konkurssiasiaain neuvottelukunnan antamalla suosituksilla on keskeinen merkitys hyvän pesänhoitotavan ja yrityssaneeraustavan kehittämisessä. Neuvottelukunnassa pääasiassa korvauksetta työskentelevät sidostahot käytännössä tekevät työtä, joka muuten tehtäisiin virkatyönä.

Taloulosaamisen neuvottelukunta, pysyvä taso 10 000 euroa
Neuvottelukunnasta säädetään talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 3§:n 2 momentissa ja taloudenhallinnan neuvottelukunnasta on annettu valtioneuvoston asetus 640/2023. Taloulosaamisen (aik. taloudenhallinnan) neuvottelukunta perustettiin vuonna 2006 kehittämään taloustietämystä ja edistämään eri toimijoiden yhteistyötä.

Taloulosaamisen neuvottelukunnan tehtävänä on:

1. edistää taloulosaamista ja sitä koskevaa kasvatusta ja tutkimusta sekä talousneuvonnan kehittämistä;
2. tukea ja edistää viranomaisten ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä taloulosaamisen kehittämisessä ja ylivelkaantumisen ennalta ehkäisemisessä;
3. seurata kansallisen taloulosaamisen strategian toteutumista ja antaa tarvittaessa suosituksia strategian kehittämiseksi; sekä
4. edistää muulla kuin 1-3 kohdassa tarkoitetulla, niitä vastaavalla tavalla taloulosaamista yhteiskunnassa.

Neuvottelukuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä 15 varsinaista jäsentä ja varajäsentä. Jäsenistö koostuu mahdollisimman laajalti taloulosaamisen edistämisen eri sidosryhmien edustajista. Jäsenet ovat sitoutuneet neuvottelukunnan työhön, joka mahdollistaa vaikuttavan ja kunkin yksittäisen toimijan resurssien säästön. Ilman neuvottelukuntaa ja sen jäsenten työtä vaatisivat monet sen tehtävistä vahvempaa viranomaistoimintaa. Neuvottelukunnan jäsenille ei ole maksettu kokouspalkkioita tai matkakustannuksia huolimatta siitä, että asetus sen mahdollistaisi.

Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarinen neuvottelukunta, ei osoitettu rahoitusta tällä hetkellä

Valtioneuvosto asetti parlamentaarisen neuvottelukunnan 24.2.2023 alkaen eduskunnan toimikaudeksi, kunnes uusi neuvottelukunta on asetettu, kuitenkin korkeintaan 31.12.2023 asti. Neuvottelukunnan tehtävänä on: 1. Seurata yleishyödyllisille yhteisöille (mm. kansalaisjärjestöille) suunnattua vuosittaista rahoitusta sekä toiminnan kehittämistä. 2. Neuvottelukunnalla on vahva neuvoo-antava rooli erityisesti rahoituksen kokonaistason määrittelyssä, mutta sillä ei ole välitöntä ohjaavaa roolia. 3. Neuvottelukunta voi myös kuulla ja antaa lausuntoja yleishyödyllisten yhteisöjen toimintaedellytysten ja julkisen sektorin niille osoittamien resurssien kehittämisestä. Neuvottelukunnan asettaminen perustuu parlamentaariseen sopuun ja yhteisymmärrysmuistioon.

Rikoksantorjuntaneuvosto, pysyvä taso 30 000 euroa
Oikeusministeriön tehtäviin kuuluu rikoksantorjunnan suunnittelu. Tässä tehtävässä ministeriötä tukee sen yhteydessä toimiva rikoksantorjuntaneuvosto, joka on valtioneuvoston asiantuntija- ja yhteistyöelin. Neuvoston toiminnan tavoitteena on rikoksista aiheutuvien

haittojen vähentäminen ja turvallisuuden edistäminen. Nykymuotoisena neuvosto on toiminut vuodesta 1999 (VNA rikosentorjuntaneuvostosta 396/2007), mutta sitä edeltänyt rikosentorjunnan neuvottelukunta perustettiin jo vuonna 1989 (A rikosentorjunnan neuvottelukunnasta 345/1989). Tällä hetkellä rikosentorjuntaneuvostoa ei ole asetettu neuvoston uudelleenorganisointihankkeen vuoksi. Oikeusministeriö asetti 22.12.2022 työryhmän (VN/32847/2022), jonka tehtävänä oli suunnitella ja valmistella rikosentorjuntatyön organisointia ja valmistella rikosentorjuntaneuvoston uudistamista ja uudellaan asettamista. Tämän lisäksi työryhmän tehtävänä oli suunnitella nuorisrikollisuuden ja katujengien vastaisten toimien koordinoitua. Työryhmän toimikausi päättyy 31.5.2023 ja sen raportti julkaistaan 20.6.2023. Merkittävin ehdotettava uudistus on rikosentorjuntaneuvoston työn kytkeminen hallituksen asettamien rikosentorjunnan prioriteettien mukaisiin toimiin. Neuvosto asetettaisiin aina hallituskauden ajaksi ja sen kokoonpano määriteltäisiin kulloistenkin prioriteettien edellyttämän asiantuntemuksen mukaisesti. Rikosentorjuntaneuvoston asiantuntemusta voitaisiin hyödyntää rikosentorjuntatoimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpanossa.

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunta, pysyvä taso 30 000–105 000 euroa

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan tehtävänä on seurata tuomioistuimissa ja eri korvausjärjestelmissä noudatettavaa korvauskäytäntöä, antaa yleisiä suosituksia kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta, pysyvästä haitasta sekä kärsimyksestä suoritettavien korvausten määristä sekä tehdä aloitteita henkilöön kohdistuvien vahinkojen korvaamista koskevista kysymyksistä.

3. Erilaiset käynnissä olevat erillisrahoitusta vaativat hankkeet

3.1. Valmiuslakihanke

Valmiuslain uudistuksen tavoitteena on saattaa valmiuslaki vastaamaan nykyaikaista käsitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta ja sitä uhkaavista tekijöistä sekä erilaisten vaikutuksiltaan vakavien uhka- ja häiriötilanteiden tunnistamisesta.

Vireillä olevaan valmiuslakihankkeeseen on varattu 300 000 euroa vuosille 2023, 2024 ja 2025. Siihen on varattu 3 htv:tä. Valmiuslain uudistamiselle on olemassa erittäin painava tarve. Rahoitetut virkasuhteet on solmittu vuoden 2025 loppuun.

3.2. EU komission rahoittamat hankkeet

Yhtenä taloudellisen toiminnan tehostamistoimenpiteenä oikeusministeriö on panostanut EU-rahoituksen laaja-alaiseen hyödyntämiseen omalla toimintasektorillaan. EU-rahoituksen vähäinen hyödyntäminen tunnistettiin oikeusministeriössä edellisen EU:n rahoituskehyskauden (2014–2020) aikana ja tavoitteeksi asetettiin EU-rahoituksen hyödyntäminen laajemmin nykyisen rahoituskehyskauden (2021–2027) rahoitusohjelmista. Lähtökohtaisena tavoitteena on, että EU-rahoituksen hyödyntäminen tukee ministeriön ydintoimintaa ja strategisia tavoitteita ja siten se on myös keino säästää kansallisia resursseja. EU-rahoituksella voidaan myös kattaa EU-velvoitteista aiheutuvia kustannuksia. EU-rahoitus edellyttää kansallista omarahoitusosuutta, joka vaihtelee 10–25 % välillä. EU-rahoituksen hyödyntämisellä voidaan näin parhaimmillaan moninkertaistaa kansallisesti tärkeänä pidettyjen toimintojen rahoitus.

Oikeusministeriöllä on käynnissä kaksi hanketta, jotka ovat saaneet rahoitusta EU:n sisäasioiden rahastojen (EUSA) sisäisen turvallisuuden ohjelmasta (ISF). Hankkeiden kansallinen omarahoitusosuus on 25 %:

- **Tehoa ihmiskaupan vastaiseen työhön –hankkeen** tavoitteena on torjua ja vähentää ihmiskaupparikollisuutta, lisätä turvallisuutta sekä edistää ihmiskaupan uhrien asemaa yhteiskunnassa parantamalla uhrien tunnistamista, lisäämällä viranomaisyhteistyötä ja kehittämällä ihmiskaupasta viestimistä. Hankkeessa tuotetaan tilannekuva ihmiskaupan vastaisesta työstä sekä käsikirja ihmiskaupan uhrien tunnistamis –ja ohjausmekanismiin liittyen. Kaksivuotisen hankkeen (31.1.2023–31.1.2025) htv on 1,5.

- **Ilmoittajansuojelulain koulutushankkeella** edistetään EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin kansallista toimeenpanoa kouluttamalla valtion, kuntien, hyvinvointialueiden sekä yksityisen sektorin organisaatioita. Tavoitteena on se, että organisaatioissa osataan panna täytäntöön direktiivin velvoitteet liittyen ilmoituskanavien perustamiseen, tiedottamiseen ja henkilöstön koulutukseen. Direktiivi ja siihen liittyvä kansallinen täytäntöönpanolaki parantavat merkittävästi EU:n varojen väärinkäytösten ilmi tulemistä ja ovat tärkeä lisätyökalu korruptiontorjunnan keinovalikoimaan. Hankkeen toimikausi on 1.5.2023–31.12.2024.

Oikeusministeriön tehtävänä on edistää yhdenvertaisuutta ja hyviä etnisiä suhteita. Yhdenvertaisuuden edistämiseksi ministeriössä on käynnissä kaksi kaksivuotista hanketta joiden htv vuonna 2023 on 2,5. Hankkeita rahoittaa Euroopan unionin Kansalaisuus, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot -ohjelma (CERV). Kyse on EU-rahoituksesta ja vain omarahoitusosuus (10 %) on kansallista budjettirahoitusta. Hankkeissa on myös ulkopuolisia kumppaneita, kuten muita viranomaisia ja yhdistyksiä joilla myös on hanketyöntekijöitä ja jotka kattavat omarahoitusosuutensa itse, joten hankkeiden myönteiset taloudelliset vaikutukset ulottuvat ministeriötä laajemmalle. Hankkeisiin ei käytetä ministeriön linjaorganisaation virkatyötä.

Lasten ja nuorten ääni Euroopassa -hankkeen tavoitteena on tukea lasten ja nuorten osallistumista päätöksentekoon kansallisella tasolla. Kaksivuotisessa hankkeessa kehitetään menetelmiä, kootaan hyviä käytäntöjä ja tuotetaan koulutusmateriaalia sekä tarjotaan viranomaisille koulutusta lasten osallistumisesta. Hanke on osa Euroopan neuvoston koordinoimaa ja yhteisrahoittamaa CP4Europe-projektia, joka on saanut rahoitusta Euroopan unionin perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelmasta (2014–2020). Euroopan neuvoston ja Suomen lisäksi yhteiseurooppalaiseen hankkeeseen osallistuvat Tšekki, Slovenia, Portugali ja Islanti. Hanke päättyy kesäkuussa 2023.

Euroopan rikosoikeudellisen verkoston (European Judicial Network) kansallisen toiminnan kehittämiseksi on käynnissä kaksivuotinen hanke, jonka htv vuonna 2023 on 1. Hankkeen tavoitteena on kehittää ja vahvistaa kansallisen rikosoikeudellisen verkoston toimintaa ja tunnettuutta, jotta verkoston toiminta tukisi paremmin kansallisten viranomaisten tarpeita sekä yhteistyötä muiden jäsenmaiden viranomaisten kanssa. Hanke on saanut rahoituksen EU:n komission oikeusalan ohjelmasta (Justice Programme). Kyse on EU-rahoituksesta, vain omarahoitusosuus (10 %) on kansallista budjettirahoitusta. Hanke päättyy joulukuussa 2024.

Oikeusministeriössä toimii EU-rahoituksella myös **Kansalaisuus, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot –ohjelman (CERV)** kansallinen yhteyspiste, jonka yhtenä tavoitteena on tukea eri tasoilla toimivia kansalaisjärjestöjä ja vahvistaa niiden toimintaedellytyksiä. Yhteyspiste pyrkii toiminnallaan vahvistamaan suomalaisten kansalaisjärjestöjen rahoituspohjaa tukemalla järjestöjä edistämään tavoitteitaan EU-rahoituksella kansallisen rahoituksen ollessa epävarmaa. CERV-yhteyspistehankkeen htv vuodelle 2023 on 1. OM:n hallitusohjelmakorteissa on esitetty määrärahaa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden EU-rahoitteisten hankkeiden omarahoitusosuuksien kattamiseen valtionavustuksilla. Jos EU-rahoitusta onnistutaan tällä tavalla saamaan Suomeen, tämä tarkoittaisi kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoituspohjan laajentumista.

4.Ministeriön henkilötyövuodet, joita menee em. tehtäviin

Oikeusministeriössä avustusten myöntöön ja valvontaan sekä neuvottelukuntien toimintaan sitoutuu vähäinen määrä pääosin osittaisia henkilötyövuosia, arviolta yhteensä 2–4 htv.